

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор Класичного приватного університету,
голова приймальної комісії
 ОБАРЕНКО В.М.
«» _____ 2014 р.

ПРОГРАМА

фахового випробування

6.030504

Економіка підприємства

(шифр)

(назва напрямку підготовки)

освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр

Запоріжжя, 2014

Розглянуто кафедрою
економіки підприємства
протокол № 7 від 12 лютого 2014 р.

Затверджено на засіданні Вченої ради
Інституту економіки
протокол № 11 від « 19» лютого 2014 р.

Укладачі: **А.Г. Семенов, д.е.н., проф.**
Г.А. Семенов, д.е.н., проф.
О.В. Ярошевська, к.е.н.

ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

IV. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета фахового випробування у формі усного екзамену для напряму підготовки 6.030504 – „Економіка підприємства” полягає в перевірці успішності засвоєння студентами теоретичних знань, їх системності, рівня володіння й оперування основними економічними категоріями та поняттями, розуміння економічного змісту фінансово-господарської діяльності підприємств.

Завдання фахового випробування – виявити здатність студентів самостійно узагальнювати і критично оцінювати факти економічної діяльності, практично застосовувати науково-теоретичні методи та знання в науковій і практичній діяльності.

Фахове випробування напряму підготовки 6.030504 – «Економіка підприємства» включає такі розділи:

1. Планування та організація діяльності підприємства.
2. Нормування праці.
3. Ціноутворення.

Фахове випробування проводиться за екзаменаційним білетом, який містить два теоретичних питання. Тривалість фахового випробування 1 година.

Під час відповіді на питання рекомендується дотримуватися такої послідовності:

1. Дати загальну характеристику питання, назвати нормативні документи, що регулюють відносини в конкретній сфері.
2. Розкрити економічну суть питання.
3. У відповіді має бути розкрита не тільки суть питання, а й пропозиції та рекомендації щодо можливості вдосконалення економічного механізму.

Вимоги до знань та вмінь студентів

У результаті вивчення дисципліни студенти мають

знати:

- основні економічні поняття і категорії;
- теоретичні основи правових і економічних відносин;
- соціально-економічні закономірності та принципи господарювання й управління тощо;

уміти:

- ефективно використовувати набуті знання при вирішенні практичних задач;
- виявляти резерви підвищення ефективності виробництва;
- приймати рішення щодо техніко-економічних, фінансових, статистичних та керівних проблем у сучасній ринковій економіці;

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

ПЛАНУВАННЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Виробничий процес і тип виробництва.

Еволюція планування та організації як функцій управління. Виробничий процес та принципи його організації. Технологічний процес як головна складова виробничого процесу. Структура виробничого процесу. Класифікація виробничих процесів. Організаційні типи виробництва. Одиничне виробництво. Серійний тип виробництва. Характеристика масового виробництва. Особливості дослідного й експериментального виробництва.

Тема 2. Теоретико-методологічні основи планування.

Планування як функція управління підприємством. Планологія як наука. Формальна, інкрементальна і системна концепції планування. Формування системи планування на підприємстві. Зміст планування в процесуальному аспекті. Матеріальні (уречевлені), монетарні (грошові, фінансові) та соціальні (суспільні) цілі підприємства. Методи планування. Основні підсистеми планування та види планів. Організація розробки та складання планів.

Тема 3. Система планових нормативів і показників.

Сутність і види планових норм та нормативів. Система планових показників. Реактивне, інактивне, преактивне та інтерактивне планування. Структуризація планів за змістом, масштабом, часовими параметрами й іншими критеріями.

Тема 4. Організація стратегічного планування.

Сутність і особливості стратегічного планування. Мета та принципи стратегічного планування. Функції стратегічного планування. Моделі стратегічного планування. Основні підходи до формулювання стратегій. Організація стратегічного планування на підприємстві. Бар'єри стратегічного планування. Зміст і структура стратегічного плану.

Тема 5. Планування виробництва і реалізації продукції.

Формування та використання виробничої потужності. Призначення

виробничої програми підприємства. Планування виробничої програми в натуральних показниках. Планування виробничої програми у вартісному вираженні. Методика розрахунку показників плану виробництва. Складання плану збуту, його зміст та призначення. Валовий і внутрішньозаводський оборот.

Тема 6. Планування виробничих витрат і цін.

Калькулювання собівартості продукції та складання кошторису витрат на виробництво. Планування зниження собівартості продукції. Ціноутворення на підприємстві: планування та організація. Методика розрахунку вихідної ціни. Основні методи ціноутворення. Цінові стратегії. Адаптація цін.

Тема 7. Соціально-трудове планування.

Планування потреби підприємства у трудових ресурсах різних категорій. Планування підвищення продуктивності праці. Матеріальне стимулювання працівників підприємства та розвиток системи мотивації трудової діяльності. Розвиток системи оцінки персоналу. Функції та принципи оцінки персоналу. Планування соціального забезпечення, розвитку й охорони праці на підприємстві.

Тема 8. Фінансове планування.

Зміст і завдання фінансового плану. Етапи та методи фінансового планування. Оцінка фінансового стану підприємства на основі балансу доходів і витрат. Платіжний календар. Характеристика основних видів фінансових планів. Планування прибутковості підприємства.

Тема 9. Бізнес-планування.

Сутність і призначення бізнес-плану. Суб'єкти, об'єкти, функції та завдання бізнес-планування. Основні розділи бізнес-плану. Розробка цілей та напрямів організаційного розвитку підприємства. Планування маркетингових заходів. Виробничий план. Оцінка та страхування ризиків. Фінансовий план і резюме. Презентація бізнес-плану.

Тема 10. Оперативне планування виробництва.

Сутність оперативного планування виробництва. Основні системи

оперативного планування. Особливості оперативно-календарного планування у дослідному й одиничному виробництві. Оперативно-календарне планування серійного виробництва. Оперативне планування у масовому виробництві.

Тема 11. Економічне оцінювання планів.

Необхідність економічної оцінки доцільності реалізації планів. Аналіз та оцінювання якості планів. Методика економічного оцінювання планів. Основні економічні показники для оцінювання планів.

Тема 12. Організація виробничого процесу в часі.

Виробничий цикл і його структура. Методи поєднання операцій. Сутність послідовного поєднання операцій. Особливості паралельного та змішаного поєднання операцій. Визначення тривалості виробничого та технологічного циклів, фактори, що впливають на тривалість циклів.

Тема 13. Організація виробничого процесу в просторі.

Специфіка організації виробничого процесу в просторі. Просторове розташування підприємства. Рациональне розміщення робочих місць та їх груп на території підприємства. Скорочення маршрутів переміщення предметів праці.

Тема 14. Методи організації виробництва.

Методи організації виробництва. Характеристика непотокового виробництва. Одиничний і груповий методи організації виробництва. Потокове виробництво. Класифікація поточкових ліній. Особливості організації однопредметної та багатопредметної поточкових ліній. Організація автоматизованого виробництва.

Тема 15. Організація трудових процесів.

Сутність організації трудових процесів на підприємстві. Особливості організації роботи працівників. Організація трудових процесів службовців і спеціалістів. Організація системи забезпечення та обслуговування робочих місць.

Тема 16. Організація і планування підготовки виробництва нової продукції.

Планування товарних нововведень на підприємстві. Основні етапи розробки товару ринкової новизни. Організація підготовки виробництва нової продукції. Визначення ефективності виробництва нової продукції.

Тема 17. Організація і планування технічного обслуговування виробництва.

Зміст і послідовність розробки плану технічного обслуговування виробництва. Сучасні методи планування потреби в матеріальних ресурсах. Організація технічного обслуговування виробництва.

НОРМУВАННЯ ПРАЦІ

Тема 1. Сутність і значення нормування праці

Нормування праці: поняття, місце у господарській діяльності та управлінні підприємством. Нормування як складова організації праці. Завдання нормування праці на підприємстві. Функції та принципи нормування праці. Вплив ринкових відносин на практику нормування праці. Основні тенденції розвитку нормування праці в країнах з розвиненою ринковою економікою. Предмет дисципліни «Нормування праці». Особливості сучасної концепції нормування праці. Роль нормування праці на підприємстві. Основні фактори, що впливають на розвиток теорії і практики нормування праці.

Тема 2. Об'єкти нормування праці

Поняття виробничого, технологічного і трудового процесів. Виробничий процес і принципи його організації в сучасних умовах. Сучасні вимоги до організації робочих місць. Виробнича операція — основний об'єкт нормування праці. Класифікація і характеристика трудових рухів, дій, прийомів. Організація і класифікація робочих місць. Функції та системи обслуговування робочих місць..

Тема 3. Аналіз трудового процесу і затрат робочого часу

Мета і завдання вивчення виробничих процесів і затрат робочого часу. Загальна характеристика методів аналізу трудового процесу. Час використання устаткування: структура і можливості оптимізації. Методи і шляхи підвищення

ефективності використання робочого часу. Класифікація затрат робочого часу. Методика вивчення затрат робочого часу. Мета і методи вивчення затрат робочого часу. Переваги і недоліки основних методів. Мета розроблення класифікація затрат робочого часу. Класифікація затрат робочого часу працівника. Характеристика кожного елемента. Які затрати робочого часу включаються до норм часу. Які елементи затрат робочого часу розглядаються стосовно устаткування.

Тема 4. Фотографія робочого часу

Види та призначення фотографії робочого часу. Етапи проведення фотографії робочого часу. Методи вивчення затрат робочого часу робітників промислового підприємства. Фотографія робочого дня як метод вивчення затрат і втрат робочого часу. Аналіз матеріалів фотографії робочого часу. Метод моментних спостережень. За якими видами розрізняють фотографію використання робочого часу. Самофотографія, її призначення. Особливості проведення фотографії роботи устаткування і виробничих процесів.

Тема 5. Хронометраж

Види і типи проведення хронометражу. Етапи проведення хронометражу. Досвід підприємств з організації хронометражних спостережень. Аналіз хронометражних спостережень. Хронометраж як метод визначення норм праці. Фотохронометраж, сутність і зміст фото хронометражу. Призначення хронометражу. Об'єкт і мета проведення хронометражних спостережень. Основні етапи, види і техніка проведення хронометражних спостережень. Обробка і використання результатів хронометражу. Коефіцієнт стійкості та від чого він залежить.

Тема 6. Нормативні матеріали для визначення норм праці

Нормативні матеріали з праці, їх роль і значення. Норми праці та їх класифікація. Наукове обґрунтування норм праці. Прогресивність нормативних матеріалів. Удосконалення організації розроблення міжгалузевих та галузевих норм праці. Функції норм праці. Відмінність між поняттями норми праці та норми затрат праці Основні види норм затрат праці. Функції норм затрат праці й

охарактеризуйте кожну з них. Роль і призначення нормативних матеріалів з праці. Різниця між загальнопромисловими нормативами і галузевими.

Тема 7. Методи створення трудових нормативів

Загальні умови і вихідні матеріали для створення нормативів. Етапи створення нормативів. Робоча методика. Методи опрацювання матеріалів спостереження. Сутність нормативів, їх призначення і місце в удосконаленні нормування праці. Мікроелементні нормативи часу. Укрупнені нормативи для нормування тривалих виробничих операцій. Нормативи трудомісткості продукції. Перевірка нормативів у виробничих умовах. Нормування праці — основа ефективного управління. Вимоги до нормативів. Методи нормування праці. Поняття «обґрунтування норм праці». Проведення обґрунтування норм праці в сучасних умовах. Відмінність між сумарним методом нормування праці і аналітичним.

Тема 8. Норми затрат праці

Класифікація норм затрат праці. Групування норм: — за призначенням; — за видами затрат часу; — за сферою поширення; — за періодом дії; — за методом обґрунтування; — за кількістю людей, праця яких нормується.

Сутність міри і норми праці в умовах ринкової економіки. Фактори, що впливають на величину норми. Нормування праці — визнаний інструмент ефективного використання трудових ресурсів підприємства. Ознаки класифікації норм затрат праці. Взаємозв'язок між нормою часу і нормою виробітку. Методи встановлення нормованих завдань. Класифікація норм праці за методами розроблення, ступенем укрупнення, сферою використання, періодом дії та способом побудови. Основні чинники, що впливають на величину норм.

Тема 9. Методи нормування і способи встановлення норм

Методи нормування праці та їх класифікація. Особливості визначення складових частин норм часу та їх розрахунок. Визначення різноманітних видів норм праці. Корегування норм часу з урахуванням даних щодо опанування

нових видів робіт і операцій. Сутність, порядок розроблення та особливості використання нормованих завдань. Нормування праці як один із найважливіших і невід'ємних елементів організації праці, планування виробництва та управління взагалі.

Тема 10. Нормування праці робітників основного виробництва

Особливості встановлення норм праці в умовах ручних (машинно-ручних), машинних, автоматизованих робіт і апаратурних процесів. Нормування за багатостатного обслуговування. Нормування за бригадної організації праці. Технологічні та функціональні аспекти нормування праці. Особливості нормування праці на апаратурних процесах. Особливості розрахунків норм праці для ручних і машинно-ручних процесів. Від яких чинників залежить норма основного часу на механічних процесах. Порядок визначення норм праці для механізованих процесів. Методика для розрахунку норм праці на автоматизованих і апаратурних процесах. Особливості нормування праці багатостатних робіт.

Тема 11. Нормування праці допоміжних робітників

Характер і зміст допоміжних робіт. Нормування праці в гнучких виробничих системах. Планування затрат робочого часу допоміжних робітників на підприємстві. Нормування праці допоміжних робітників: міжремонтне обслуговування технологічного устаткування; контроль якості продукції; планово-запобіжний ремонт устаткування; ремонт технологічного оснащення; транспортні та вантажні роботи. Від чого залежить норма чисельності робітників, зайнятих міжремонтним обслуговуванням технологічного устаткування? Визначення чисельності наладників. Визначення чисельності контролерів якості продукції. Методи нормування транспортних та вантажних робіт. Види норм і нормативів в нормуванні праці допоміжних робітників.

Тема 12. Нормування праці управлінського персоналу

Основні категорії персоналу, зайнятого управлінням підприємства. Можливості і методи нормування праці службовців. Удосконалення нормування праці професіоналів, фахівців і технічних службовців. Особливості нормування

праці в науково-дослідних інститутах та дослідно-конструкторських підрозділах підприємства. Нормування праці керівників на промисловому підприємстві. Особливості нормування праці службовців. Показники для нормування праці різних груп службовців. Які категорії управлінського персоналу існують на великих підприємствах. Сутність методології нормування праці лінійних керівників. Сутність нормування праці технічних службовців?

Тема 13. Організація нормування праці на підприємстві

Організація служб нормування праці. Організація обліку, перегляду чинних та впровадження нових норм праці. Оцінювання якості нормування праці. Нормування праці як фактор поєднання інтересів підприємства і робітників. Аналіз якості чинних норм затрат праці. Управління робочим часом на підприємстві. Розрахунок рівня виконання норм робітником. Мета проведення аналізу виконання норм затрат праці. Основні завдання аналізу. Необхідність перегляду норм на підприємстві. Порядок його проведення. Порядок запровадження норм і контролю за їх виконанням. Робота з нормування праці на підприємстві. Обов'язки і права інженера з організації і нормування праці.

ЦІНОУТВОРЕННЯ

Тема 1 Теоретичні основи ціноутворення

Сутність, види і функції цін у ринковій економіці. Функції ціни, види цін і їх класифікації. Законодавство про ціни і його значення для ціноутворення. Фактори, що впливають на процес ціноутворення. Внутрішні чинники, що впливають на встановлення ціни. Зовнішні чинники, що впливають на встановлення цін. Процес встановлення ціни. Систему цін: оптові ціни, закупівельні ціни, ціни на будівельну продукцію, тарифи, роздрібні ціни. Вплив конкурентної структури ринку на ціни

Тема 2 Цінова політика держави.

Цілі та методи державного регулювання цін. Вплив державного регулювання цін на економічні процеси. Межі держави та зовнішні і внутрішні ціни. Ціни світових ринків, що характеризують умови виробництва і реалізації продукції у світовому господарстві. Пряме регулювання та непрямі методи

державного регулювання цін. Захист внутрішнього ринку від негативного впливу зовнішньої конкуренції.

Тема 3 Цінова політика підприємства.

Цілі цінової політики: збільшення частки ринку; система цінових знижок; поліпшення фінансових показників; позиціонування товару. Цінова політика та аналіз умов беззбитковості. Цінова стратегія підприємства.

Тема 4 Основні ціноутворюючі чинники

Ринок. Основні поняття ринку – попит пропозиція, ринкова рівновага, еластичність попиту і пропозиції. Основні характерні риси різних типів ринків. Вплив попиту і пропозиції на формування ринкових цін. Конкуренція і монополія як чинники ціноутворення

Тема 5 Структура ціни і формування її елементів

Поняття і сутність економічної кон'юнктури, її показники. Види цін при аналізі кон'юнктури. Індексний метод в аналізі кон'юнктури. Індокси товарної біржі та фондового ринку. Методи дослідження галузевої структури ринку.

Тема 6 Методи ринкового ціноутворення

Чинники, що впливають на ціноутворення. Роль держави у ціноутворенні. Етапи ціноутворення. Вибір цілей ціноутворення. Основні методи ціноутворення. Стратегія ціноутворення. Ринкове корегування цін. Страхування цін. Витратний підхід до ціноутворення. Переваги витратного методу. Взаємозв'язок між витратами, обсягом виробництва і доходом

Тема 7 Система цін біржової торгівлі.

Ціни на купівлі-продажу товарів, що виставляються на Біржі. Система цін баржевої торгівлі: ціна продавця (пропозиції), ціна покупця (попиту), ціни біржових угод. Порядок формування біржових цін та їх оприлюднення.

Тема 8 Ціни зовнішнього ринку

Види зовнішньоторгових цін. Методи внесення комерційних поправок. Зовнішньоторгові контракти. Базисні умови постачань у тлумаченні „Incoterms”. Митна вартість товару. Державне регулювання цін у країнах з розвиненою ринковою економікою.

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

На навчання до Інституту економіки Класичного приватного університету за освітньо-кваліфікаційним рівнем „бакалавр” відповідного напрямку підготовки приймаються випускники, незалежно від джерел фінансування та форми навчання на конкурсній основі у разі подання заяви про вступ у терміни, які встановлені приймальною комісією.

Фахові випробування за освітньо-кваліфікаційним рівнем „бакалавр” проводяться у терміни, встановлені Правилами прийому до КПУ за програмою для проведення фахового випробування у формі усного екзамену для спеціальності 6.030504 - «Економіка підприємства».

Фахове випробування проводиться у формі усного екзамену. На вступне випробування виносяться два теоретичних питання. Виконувати роботу можна виключно українською мовою, відповіді пишуться ручкою одного й того ж кольору (темно-синього або фіолетового). Відповіді на питання повинні бути чіткими, послідовними і логічними.

Тривалість випробування – одна година. Кожне питання оцінюється окремо від 5 до 2 балів. Підсумкова оцінка виводиться як середньоарифметичне, що округляється до цілого. Мінімальний середній бал підсумкової оцінки, що дозволяє брати участь у конкурсі, – три бали (задовільно).

Критерії оцінювання

<i>Бали</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
5 (відмінно)	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки.
4 (добре)	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу, відповідь в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, дає підстави вважати, що абітурієнт виявляє знання і розуміння основних положень зі спеціальності, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки.
3 (задовільно)	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння, надається визначення основних понять з окремими помилками.
2 (незадовільно)	Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу.

IV. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Планування і організація діяльності підприємства

1. Герасимчук В.Г. Економіка та організація виробництва: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 678 с.
2. Зінь Е.А., Турченко М.О. Планування діяльності підприємства: Підручник. – К.: ВД “Професіонал”, 2004. – 320 с.
3. Калина А.В. Економіка, планування та організація діяльності підприємства: Навч. посіб. для дистанц. навчання / А.В. Калина; За наук. ред. В.Д. Корнеєва; Відкр. міжнар. ун-т розвитку людини “Україна”. – К.: Ун-т “Україна”, 2006. – 209 с.
4. Організація і планування на підприємстві: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей / Г.А. Семенов та ін. – Київ: ЦУЛ, 2006. – 520 с.
5. Пасічник В.Г., Акіліна О.В. Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 255 с.
6. Свінцицька О.М. Планування діяльності підприємства. – К.: Видавництво Європейського університету, 2004. – 232 с.
7. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства. – К.: Каравела, 2003. – 427 с.
8. Шереметьєва Т.В., Мордвінова І.О. Економіка і організація виробництва: навч. посіб. / Т.В. Шелеметьєва, І.О. Мордвінова. – Запоріжжя : КПУ, 2012. Ч. 2: Організація виробництва на промисловому підприємстві – 189 с.
9. Стратегічне управління підприємствами: навчальний посібник / [за заг. ред. д.е.н., проф. Г.А. Семенова]. – Запоріжжя: КПУ, 2010. – 400 с.
10. Ильин А.И. Планирование на предприятии в 2-х частях. Ч 1. Стратегическое планирование / А.И. Ильин. – Минск: ООО «Мисанта», 1998. – 294с.

2. Нормування праці

1. Абрамов В. М., Данюк В.М., Гриненко А. М., Колот А. М., Черное В. І. Нормування праці: Підручник / За ред. В. М. Данюка і В. М.Абрамова. — К., 1995.
2. Багорова І. В. Нормування праці: Навч. посіб. — К: Центр навчальної літератури, 2003.
3. Бычин В. Б., Малинин С. В. Нормирование труда: Учебник / Под ред. Ю.Г. Одегова. — М.: Экзамен, 2003.
4. Генкин Б. М. Организация, нормирование и оплата труда на промышленных предприятиях. — М.: Норма, 2003.

3. Ціноутворення

1. Полещук І.І. Ціноутворення: Підручник / І. І. Полещук, В.В. Терешина. - Мн.: БГЕУ, 2001.-303с.
2. Прокоф'єва Н.Л. Ціноутворення: курс лекцій / М. Л. Прокоф 'єва. - Вітебськ: УО «ВДТУ», 2006. - 83 с.
3. Трацевський І.П. Ціноутворення: Учеб. посібник / І.П. Трацевський, І.М. Грекова. - Мн.: Нове знання, 2000. - 160с.
4. Яковлєв Н.Я. Ціни і ціноутворення: Навчальний посібник / Н.Я. Яковлєв. - М.: ІОЦ «Маркетинг», 2000. - 106с.
5. Беляєва І.Ю. Ціни та ціноутворення. Управлінський аспект: навчальний посібник / І. Ю. Беляєва, О. В. Паніна, В.В.Головінській.-М.: КНОРУС, 2004.-160с.
6. Герасименко, В.В. Ціноутворення: Учеб. посібник. / В.В.Герасименко. - М.: ИНФРА - М, 2006. - 422 с.
7. Ліпсіц І. В. Комерційне ціноутворення: Підручник / І.В. Ліпсіц. - М.: Видавництво БЕК, 2000. - 368с.
8. Тарасевич В.М. Цінова політика підприємства / За заг. ред. Багієва Г.П. - СПб.: Питер, 2001. - 272с.
9. Ціни і ціноутворення: підручник для вузів 4-е вид. / За ред. В. Є. Єсіпова. - СПб.: "Пітер", 2006.-560с.